

College voor Toetsen en Examen

Wijzigingen zijn **geel** gemarkeerd
Blz. 4 wijzigingen in het mondeling college-examen

MAATSCHAPPIJLEER (GEMEENSCHAPPELIJK DEEL) VMBO BB

VAKINFORMATIE STAATSEXAMEN 2019

V19.2.9

De vakinformatie in dit document is vastgesteld door het College voor Toetsen en Examens (CvTE). Het CvTE is verantwoordelijk voor de afname van de staatsexamens voortgezet onderwijs en draagt zorg voor de kwaliteit en het niveau van de examens.

De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) is belast met de praktische uitvoering en organisatie van de staatsexamens. Met vragen over deze vakinformatie kunt u contact opnemen met de afdeling Examendiensten van DUO: (050) 599 89 33 of staatsexamens@duo.nl.

Inhoud

1	Kernpunten	4
2	College-examen	4
3	Schema examenstof	5
	Bijlage 1 Beschrijving examenstof en begrippenlijst	6
	Bijlage 2 Hulpmiddelen	12
	Bijlage 3 Tips	13
	Bijlage 4 Casussen	14

[top](#)

1 Kernpunten

- Het examen bestaat alleen uit een college-examen. Het college-examen kent een **schriftelijk** en een **mondeling** examen. Dit schriftelijk examen wordt voor het eerst in 2019 afgenomen.
- Tips voor dit examen staan in [bijlage 3](#).
- De berekening van het eindcijfer staat in een [overzicht](#).

2 College-examen

schriftelijk college-examen

Het schriftelijk college-examen duurt 60 minuten.

Het heeft betrekking op de aangegeven exameneenheden (zie: [Schema examenstof](#) en [Beschrijving examenstof](#)).

mondeling college-examen

Het mondeling college-examen duurt 25 minuten.

Van de vijf gegeven casussen (zie [bijlage 4](#)) zullen er twee tijdens het mondeling examen gebruikt worden (**één mag door u gekozen worden, de andere wordt door de examiner gekozen; maakt u geen keuze, dan worden beide casussen door de examiner gekozen**).

Daarnaast worden bij het mondeling examen ten minste twee onderwerpen, ter keuze van de examiner, uit de examenstof geëxamineerd.

De casus bestaat uit een of meer artikelen en/of afbeeldingen met vragen over een of meer actuele vraagstukken die een relatie hebben met de examenstof (ML/K/1 t/m ML/K/7). De kandidaat mag aantekeningen op de casus maken en deze gebruiken bij het examen. De casus blijft eigendom van de staatsexamens.

Bij dit college-examen wordt vervolgens aandacht besteed aan:

Beantwoorden van vragen over de aangegeven exameneenheden (zie [Schema examenstof](#) en [Beschrijving examenstof](#)).

De casussen bepalen 50% van het cijfer voor het mondeling examen; de overige onderwerpen uit de examenstof bepalen de andere 50%.

Overzicht mondeling college-examen

<i>Wat</i>	Examen
<i>Hoe</i>	Beantwoorden van vragen naar aanleiding van de casus en de examenstof ML/K/1 t/m ML/K/7
<i>Hulpmiddelen</i>	Geen
<i>tijdsduur</i>	25 minuten
<i>cijfer</i>	b

Overzicht berekening eindcijfer van het college-examen

wat	eindcijfer (afgerond op een geheel getal)
schriftelijk college-examen	deelcijfer a
mondeling college-examen	deelcijfer b
eindcijfer college-examen	(a + b) gedeeld door 2

3 Schema examenstof

Maatschappijleer (gemeenschappelijk deel) BB			
		college-examen schriftelijk	college-examen mondeling
ML1/K/1	Loopbaanoriëntatie en begeleiding (LOB)	X	X
ML1/K/2	Basisvaardigheden	X	X
ML1/K/3	Leervaardigheden in het vak maatschappijleer	X	X
ML1/K/4	Cultuur en socialisatie	X	X
ML1/K/5	Sociale verschillen	X	X
ML1/K/6	Macht en zeggenschap	X	X
ML1/K/7	Beeldvorming en stereotypering	X	X

In bijlage 1 van deze vakinformatie staat een [beschrijving](#) van de examenstof en de [begrippen](#). Bij het bestuderen van de examenstof is het raadzaam gebruik te maken van een lesmethode of examenkatern.

[terug naar top](#)

Bijlage 1 Beschrijving examenstof en begrippenlijst

ML1/K/1 Loopbaanoriëntatie en begeleiding

U kunt zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van maatschappijleer in de maatschappij.

ML1/K/2 Basisvaardigheden

U kunt basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken.

ML1/K/3 Leervaardigheden in het vak maatschappijleer

U kunt met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk:

- principes en procedures van de benaderingswijze van het vak maatschappijleer toepassen
- een standpunt innemen en hier argumenten voor geven.

ML1/K/4 Cultuur en socialisatie

U kunt

1. beschrijven hoe een mens zich ontwikkelt tot lid van de **samenleving**
De invloed van het **socialisatieproces** herkennen en beschrijven.
In dat verband kan hij/zij
 - voorbeelden geven van zaken die personen leren om zich als lid van de **samenleving** te kunnen gedragen,
 - met voorbeelden verduidelijken dat ontwikkeling en gedrag van personen door zowel maatschappelijk (**aangeleerde**) als door **aangeboren** eigenschappen bepaald wordt,
 - uitleggen welke **instituties** een rol spelen bij de ontwikkeling en het gedrag van mensen (bij het **socialisatieproces**),
 - beschrijven hoe **beïnvloedingsprocessen** zoals **belonen/straffen, imitatie (en identificatie)** een rol spelen bij de ontwikkeling en het gedrag van mensen (bij het **socialisatieproces**),
 - beschrijven wat er onder **waarden en normen** (en het verschil daartussen) wordt verstaan en in diverse gegeven voorbeelden **waarden en normen** (en het verschil daartussen) herkennen die het **gedrag** van mensen bepalen.
2. beschrijven dat mensen bij een **subcultuur** (willen) horen en dat elke **subcultuur** invloed heeft op het gedrag (op het **socialisatieproces**).
In dat verband kan hij/zij:
 - **typen subculturen** (onderscheiden) herkennen in voorbeelden en verschillen (in oriëntaties) tussen deze groepen herkennen (en benoemen),
 - motieven voor het behoren tot **subculturen** beschrijven (en verband leggen met het **socialisatieproces**),
 - beschrijven dat het **gedrag** van mensen bepaald kan worden door de **subcultuur** (uitleggen welke rol de **waarden en normen in een subcultuur** spelen bij het **gedrag** van mensen).
3. de rol beschrijven die een **socialiserende instantie**, als het onderwijs, het gezin of de sociale media speelt in de ontwikkeling van een mens als lid van de samenleving.
In dat verband kan hij/zij:

- functies van het onderwijs, het gezin of de sociale media in de samenleving beschrijven (en herkennen), zoals **beroepsvoorbereiding, selectie, cultuuroverdracht, emancipatie en persoonlijkheidsvorming,**
 - uitleggen waarom het onderwijs, het gezin of de sociale media een steeds belangrijker functie in de ontwikkeling van de mens als lid van de samenleving (in het socialisatieproces) heeft gekregen,
 - voorbeelden noemen (en uitleggen) waaruit blijkt dat het **sociaal milieu** van invloed kan zijn op de kansen in het **onderwijs,**
 - uitleggen dat het **onderwijs** van invloed kan zijn op de **ontwikkelingskansen** en toekomstmogelijkheden van mensen.
4. (vanuit de sociaal-culturele invalshoek) van een bepaald **maatschappelijk probleem** beschrijven welke **waarden en/of normen** een rol spelen bij het vormen van een **mening** over dat probleem.
- In dat verband kan hij/zij bij een gegeven eenvoudige situatie aangeven:
- welke **waarden en/of normen** hij/zij gemeenschappelijk met anderen heeft,
 - welke tegengestelde **waarden en/of normen** anderen kunnen hebben,
 - welke **waarden en/of normen** voor anderen gelden.

ML1/K/5 Sociale verschillen

U kunt

1. aan de hand van voorbeelden beschrijven wat **sociale verschillen** zijn en waardoor deze veroorzaakt worden.
In dat verband kan hij/zij:
 - voorbeelden geven van verschillen in **inkomen, status en macht,**
 - factoren die van invloed kunnen zijn op het ontstaan van **sociale ongelijkheid** (zoals: **ongelijkheid in inkomen, verschillen in vooropleiding, sociale milieu, sekse, etnische afkomst**) in voorbeelden aanwijzen,
 - uitleggen hoe factoren als **ongelijkheid in inkomen, verschillen in vooropleiding, sociale milieu, sekse en etnische afkomst,** kunnen leiden tot het ontstaan van **sociale ongelijkheid.**
2. beschrijven (uitleggen) dat de plaats van een mens op de **maatschappelijke ladder** in een samenleving kan veranderen (**sociale mobiliteit**).
In dat verband kan hij/zij:
 - uitleggen dat een **maatschappelijke positie** kan afhangen van de inspanningen van een persoon zelf maar ook van de ideeën in de maatschappij over de **functie** die hij/zij bekleedt,
 - onderscheid maken tussen **verworven en toegeschreven maatschappelijke posities** en verklaren waarom in de huidige **samenleving** individuele capaciteiten steeds meer de **maatschappelijke positie** van mensen bepalen,
 - voorbeelden geven (en herkennen) van het stijgen en dalen op de **maatschappelijke ladder (sociale mobiliteit),**
 - voorbeelden noemen (en verklaren) van factoren die het stijgen en dalen op de **maatschappelijke ladder (de sociale mobiliteit)** kunnen versterken of verminderen, zoals **sociaal milieu, onderwijs, aanleg, overheidsbeleid.**
3. voorbeelden geven van **belangen** van mensen in een bepaalde **maatschappelijke positie** en van conflicten die daarmee samenhangen.
Beschrijven en uitleggen dat mensen vanuit hun **maatschappelijke posities** belangen hebben en dat daardoor conflicten kunnen ontstaan.
In dat verband kan hij/zij:

- **maatschappelijke posities** met bijbehorende **belangen** noemen (en herkennen) en van concrete situaties beschrijven (en uitleggen) dat er tegengestelde en overeenkomstige **belangen** zijn,
 - **individuele en collectieve belangen** onderscheiden (en toelichten welke conflicten daaruit kunnen ontstaan),
 - aan de hand van voorbeelden beschrijven wat de voordelen zijn als **belangengroepen** zich organiseren,
 - uitleggen waarom **belangengroepen** zich organiseren in **belangenorganisaties** en voorbeelden daarvan noemen,
 - voorbeelden kunnen noemen van machtsmiddelen (zie ML1/K/6) om voor je **belangen** op te komen in overleg- en conflictsituaties (en toelichten welke middelen in een gegeven situatie gebruikt kunnen worden).
4. maatregelen van de **overheid** ten aanzien van **sociale ongelijkheid** kunnen noemen. **Overheidsbeleid** ten aanzien van **sociale ongelijkheid** kunnen herkennen. In dat verband kan hij/zij:
- voorbeelden geven van maatregelen die zijn bedoeld voor het verbeteren van de positie van zwakke groepen in de samenleving, zoals: **positieve actie, subsidie, voorlichting**, onderwijsvoorzieningen (en uitleggen dat deze maatregelen de positie van zwakke groepen in de samenleving kunnen verbeteren),
 - opvattingen uit gegeven voorbeelden herkennen over de rol die de overheid kan spelen bij het verminderen van **sociale ongelijkheid**,
 - een eigen standpunt weergeven over de rol van de **overheid** ten aanzien van **sociale ongelijkheid** (en een reactie geven op de opvattingen van **maatschappelijke en politieke stromingen** daarover in een gegeven situatie).
5. (vanuit de sociaaleconomische invalshoek) van een bepaald **sociaal probleem** beschrijven welke belangen bij betrokkenen een rol spelen in relatie tot hun **maatschappelijke positie**. In dat verband kan hij/zij bij een gegeven eenvoudige situatie aangeven:
- wat de **maatschappelijke positie** is die iemand inneemt en welke **belangen** erbij horen,
 - welke belangen iemand gemeenschappelijk met anderen heeft,
 - welke tegengestelde **belangen** anderen kunnen hebben.

ML1/K/6 Macht en zeggenschap

U kunt

1. vormen van **macht** herkennen. In dat verband kan hij/zij:
 - voorbeelden geven van **machtsmiddelen**, zoals: **positie, kennis, vaardigheden, aantal** (en uitleggen hoe deze **machtsmiddelen** werken),
 - **formele en informele macht** herkennen (en uitleggen hoe en waarom er sprake van (in)formele macht is),
 - uitleggen wat het verschil is tussen **macht** en **gezag**.
2. beschrijven dat (en uitleggen hoe) **regels** het samenleven van mensen mogelijk maken. In dat verband kan hij/zij:
 - voorbeelden noemen van **geschreven en ongeschreven regels** (en uitleggen waarom **regels** nodig zijn),
 - in concrete situaties benoemen of **regels** zinvol (zouden kunnen) zijn (**regels** beoordelen op effectiviteit en wenselijkheid),

- van een gegeven voorbeeld beschrijven welke factoren (zoals: **normbesef, sociale controle, beloning, straf**) een rol spelen bij het naleven van **regels** (en voorbeelden geven van situaties waarin deze factoren een rol spelen),
 - met behulp van voorbeelden beschrijven dat (en aangeven waarom) **regels** tijd- en plaatsgebonden zijn,
 - voorbeelden noemen van **rechten en plichten** (van jongeren).
3. beschrijven (en uitleggen) van mogelijkheden die burgers hebben om invloed uit te oefenen op de **politiek (politieke besluitvormingsprocessen)**.
In dat verband kan hij/zij:
- met voorbeelden duidelijk maken hoe de **massamedia** gebruikt kunnen worden bij het doorsluizen van onderwerpen voor de **politiek**,
 - **machtsmiddelen van actie/pressiegroepen** noemen (herkennen)
 - beschrijven waarom er **politieke partijen** zijn,
 - het verschil tussen **politieke partijen** en **actie/pressiegroepen** uitleggen, politieke partijen in verband brengen met **politieke stromingen**, zoals: **liberalisme, sociaaldemocratie, christendemocratie, extreemrechts en de ecologische stroming**,
 - beschrijven (en uitleggen) dat **politieke besluiten** in Nederland vaak het gevolg zijn van een **compromis** (en dit in een gegeven situatie herkennen),
 - voorbeelden geven van situaties waarin het zinvol is politici te benaderen om voor bepaalde **belangen** op te komen,
 - een eigen standpunt weergeven over de mogelijkheden die individuele burgers hebben om **invloed** uit te oefenen op de **politiek** (op de **politieke besluitvormingsprocessen**).
4. kenmerken van een **parlementaire democratie** noemen (herkennen en toelichten).
In dat verband kan hij/zij:
- verschillen noemen (en herkennen) tussen een **democratie** en een **dictatuur** (en van een gegeven situatie beoordelen of er sprake is van een **democratie** of een **dictatuur**),
 - gegeven voorbeelden van **grondrechten** in verband kunnen brengen met onze democratie,
 - uitleggen dat besluiten met **meerderheid** van stemmen worden genomen.
5. (vanuit de politiek-juridische invalshoek) van een bepaald **maatschappelijk probleem** beschrijven welke vormen van macht een rol spelen en wie macht heeft.
In dat verband kan hij/zij bij een gegeven eenvoudige situatie aangeven:
- welke **machtsmiddelen** een groep met bepaalde **belangen/waarden** heeft,
 - welke **machtsmiddelen** anderen met tegengestelde **belangen/waarden** hebben,
 - welke **machtsmiddelen** de **overheid** heeft.

ML1/K/7 Beeldvorming en stereotypering

U kunt

1. beschrijven dat mensen bij het vormen van hun **meningen** beïnvloed worden door **selectie in informatie**.
Aangeven dat **selectieve waarneming** een rol speelt in het proces van **beeld- en meningsvorming**.
In dat verband kan hij/zij:

- uitleggen dat (en waarom) het door de (sociale)media gepresenteerde nieuws een deel is van wat er werkelijk gebeurd is (het resultaat is van **selectieprocessen** en deze selectie de **beeldvorming** bij mensen kan beïnvloeden),
 - uitleggen dat hij/zij ook zelf uit informatie een selectie maakt vanuit zijn/haar **achtergrond, waarden, normen, interesses.**
2. uitingen van **vooroordelen en beeldvorming** ten aanzien van de rol van mannen en vrouwen in de **samenleving** herkennen en benoemen.
In dat verband kan hij/zij:
- verschillen tussen **feiten en meningen** ten aanzien van **rolpatronen** (herkennen en) benoemen aan de hand van voorbeelden (en hun mening geven over de veranderlijkheid van **rolpatronen**),
 - voorbeelden noemen en herkennen van **traditionele rolpatronen** ten aanzien van jongens en meisjes die door **(sociale)media** en/of opvoeding kunnen worden overgedragen,
 - uitleggen welke oorzaken ten grondslag liggen aan de **beeldvorming** ten aanzien van jongens en meisjes zoals: **socialisatieproces, maatschappelijke positie, rol van de (sociale)media en de** opvoeding en deze oorzaken herkennen,
 - voorbeelden noemen van de invloed die tijd en plaats hebben op de **rolverdeling** tussen mannen en vrouwen.
3. voorbeelden noemen van **vooroordelen en discriminatie**, aangeven hoe deze kunnen ontstaan en wat daar tegen te doen is vanuit het beginsel van gelijkwaardigheid en respect zoals beschreven in artikel 1 van de Grondwet.
- de begrippen **vooroordelen en discriminatie** (en stereotypen) omschrijven, voorbeelden noemen en herkennen (en uitleggen of er in een situatie sprake is van **vooroordelen, stereotypen en/of discriminatie**),
 - oorzaken van **discriminatie** noemen (en herkennen) en de gevolgen beschrijven die **discriminatie** heeft voor individuen en groepen in de samenleving,
 - mogelijkheden beschrijven die de overheid en organisaties hebben om **vooroordelen en discriminatie** te bestrijden (en te voorkomen),
4. van een bepaald **maatschappelijk probleem** herkennen op welke wijze de **beeldvorming** over dit probleem tot stand komt/gekomen is.
In dat verband kan hij/zij bij een gegeven eenvoudige situatie aangeven:
- welke vooroordelen of gevallen van **discriminatie (stereotypen)** er in de gegeven informatie te herkennen zijn,
 - welke rol de media bij de **beeldvorming** over dit probleem spelen.

Een uitgebreide beschrijving van de examenstof staat op: examenblad.nl, BB, examenprogramma 2019 maatschappijvakken

[terug naar top](#)

Begrippenlijst

<p>aangeleerde/aangeboren eigenschappen actiegroep beeldvorming belangen belangengroep christendemocratie compromis cultuur cultuuroverdracht democratie dictatuur discriminatie emancipatie etnische afkomst extreemrechts feit formele macht geschreven, ongeschreven regels gezag grondwet identificatie imitatie individuele/collectieve belangen informele macht liberalisme maatschappelijk probleem maatschappelijke ladder maatschappelijke positie macht machtsmiddelen</p> <ul style="list-style-type: none"> - aantal - geweld - functie - kennis - geld - enz. 	<p>massamedia mening normbesef overheidsbeleid persoonlijkheidsvorming politieke agenda politieke partij politieke stromingen positieve actie rechten en plichten rolpatroon samenleving selectie selectieve beeldvorming sociaal milieu sociale controle sociale media sociale mobiliteit sociale verschillen/ongelijkheid socialisatieproces socialiserende instituties socialisme status stereotype subcultuur tijd- en plaatsgebonden regels vooroordelen waarden en normen wet</p>
---	---

[terug naar top](#)

Bijlage 2 Hulpmiddelen

Toegestaan

De hulpmiddelen van het basispakket zijn toegestaan bij alle examens. Zij zijn niet alle nodig:

Basispakket

Het standaard basispakket bevat:

- schrijfmateriaal
- tekenpotlood
- blauw en rood kleurpotlood
- liniaal met millimeterverdeling
- passer
- geodriehoek
- naast of in plaats van de geodriehoek: een windroos
- roosterpapier in cm²
- vlakgum
- rekenmachine

Ook is het toegestaan om hulpmiddelen mee te brengen die geen relatie hebben met de exameneisen maar wel functioneel kunnen zijn, zoals: markeerstift, puntenslijper, leesliniaal (loep).

Woordenboeken (alleen bij schriftelijke examens, niet bij mondelinge)

Woordenboek

- Nederlands-Nederlands (eendelig)

OF

- Nederlands-thuis taal/vreemde taal
- en
- Thuis taal/vreemde taal – Nederlands (eendelig)

Een digitaal woordenboek is *niet* toegestaan.

Uitgebreide informatie over hulpmiddelen voor de centrale examens en hulpmiddelen voor kandidaten met een beperking staat in de Regeling toegestane hulpmiddelen. Kies: examenblad.nl, 2019, vmbo, onderwerpen, hulpmiddelen

[terug naar top](#)

Bijlage 3 Tips

Schriftelijk college-examen

- Lees de vakinformatie maatschappijleer gemeenschappelijk deel goed door. Op basis hiervan weet u wat u moet voorbereiden.
- Maak bij het bestuderen van de examenstof zo mogelijk gebruik van een lesmethode of examenkatern.
- Oefenexamens site Duo/ staatsexamenkandidaat/ oefenen voor het staatsexamen <https://www.duo.nl/particulier/oefenen-voor-het-staatsexamen/index.jsp>

Mondeling college-examen

- Lees de vakinformatie maatschappijleer gemeenschappelijk deel goed door. Op basis hiervan weet u wat u moet voorbereiden.
- Maak bij het bestuderen van de examenstof zo mogelijk gebruik van een lesmethode of examenkatern.
- Zorg dat u de toegestane hulpmiddelen meebrengt.
- Kijk, ter voorbereiding op de mondelinge college-examens, naar de *informatiefilm mondeling staatsexamen* op de website www.duo.nl, onder 'Hoe het staatsexamen VO werkt' bij de staatsexamens vwo-havo-vmbo.
- Oefen een presentatie, en mondeling.

[terug naar top](#)

Bijlage 4 Casussen

Casus 1 VMBO BB

Politiek roept om tuchtscholen voor onhandelbare jongeren

Onhandelbare jongeren veroorzaken een hoop ellende op school. Naar de tuchtschool ermee, zeggen Tweede Kamerleden.

Heropvoeding

Heropvoeden in tuchtscholen. Krachtige woorden vanwege de steeds groter lijkende problemen met jongeren hoor je vaker in de politiek. Geweld op scholen moet beantwoord worden met een hardere koers. 'Het blijkt dat scholen de zogenaamde onhandelbare jongeren niet meer aan kunnen,' zeggen Tweede Kamerleden.

Het gaat om kinderen die onaangepast gedrag vertonen, leraren en scholieren terroriseren en bedreigingen uiten. Daarvan zeggen de Tweede Kamerleden dat je zo'n kind tijdelijk moet isoleren van de samenleving en vragen "Waar ben jij mee bezig?"

Met het merendeel van de jongeren gaat het gewoon goed. De onruststokers kunnen niettemin veel ellende veroorzaken op school. Het zijn meestal de "leiders", die anderen meetrokken.

Het probleem ligt dus op het bordje van de school. De scholen moeten de mogelijkheid krijgen om het probleem bij de overheid neer te leggen. Die moet zich dan verder bezighouden met een oplossing voor die jongere, in samenwerking met de jeugdhulpverlening. De Minister van Onderwijs komt eind mei met een beleidsstuk over de aanpak van probleemjongeren op scholen.

Casus 2 VMBO BB

Ook niet-criminele jongeren lijken al snel verdacht

Eerder dit jaar berichtte de media over privacyschendingen in onderzoek naar hangjongeren in Amsterdam. Het bedrijf dat in opdracht van de gemeente Amsterdam onderzoek deed, bekeek tegen de regels in de Facebookpagina's van een groot aantal door de gemeente aangedragen hangjongeren. Ook zocht ze op internet naar jongeren die nog niet in beeld waren. Deze zaak roept een vraag op. Is het een goed idee als de overheid in sociale media zoekt naar deze (mogelijk) overlast gevende jongeren? Wanneer komen de rechten van burgers in de knel?

Te veel aandacht

De overheid ging erg ver in haar aanpak van deze groep zonder aanleiding of verdenking. Van bepaalde personen werd hun hele dagelijks leven vastgelegd door de politie. Er werden veel boetes uitgedeeld terwijl er waarschijnlijk geen regels of wetten overtreden werden. Dit roept vragen op over gelijkheid voor de wet en het recht op privacy. Voor klachten over de politie moest de jongere zich maar tot de betrokken instantie wenden.

Grens van de wet

Het onderzoek naar de Facebookprofielen van jongeren in Amsterdam is geen incident. Het is onderdeel van een aanpak waarin bewust de grens van de wet wordt opgezocht. Ook niet-criminele jongeren worden op deze manier al snel verdacht.

Casus 3 VMBO BB

'Roken wordt op meer plaatsen verboden, minder alcohol op sportclubs'

Bron: ANP

Roken op het werk en in de openbare ruimte wordt aan banden gelegd, sigaretten worden veel duurder en extreme prijsacties met bier en wijn in de supermarkten gaan verdwijnen.

Dat staat in een voorlopig akkoord tussen het kabinet, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties waaraan nu de laatste hand wordt gelegd.

Roken bij scholen, zorginstellingen, de kinderopvang, sportclubs, in speeltuinen en bij kinderboerderijen wordt helemaal verboden. Rookruimtes bij bedrijven verdwijnen.

Op de lange termijn, in 2040, mag er alleen nog bij bepaalde gelegenheden drank worden geschonken. Drank is taboe als er kinderen en jongeren aan het sporten zijn.

Het is nog onzeker of sigaretten rond de tien euro gaan kosten. De partijen die om tafel zitten zijn dan ook nog niet helemaal klaar met de onderhandelingen.

Een groot deel van de voorgestelde maatregelen wordt vrijwillig genomen door sportclubs, producenten en maatschappelijke organisaties zelf. Dit zijn dus geen door de overheid opgelegde eisen of wetten.

De Staatssecretaris, die namens het kabinet al maanden met alle partijen om tafel zit, hoopt dat de maatregelen de maatschappelijke problemen rond roken en alcohol kunnen helpen oplossen.

Casus 4 VMBO BB

'Verslavende games moeten worden verboden'

Net als voor alcohol en roken moet de overheid een actie beginnen tegen verslavende games voor jongeren.

Dat bepleit de oprichter van een ggz-instelling voor jongeren met een verslaving. „We moeten de 'nix18-campagne' uitbreiden.”

Het gaat dan vooral om de virtuele wereldgames waarin jongeren een rol aannemen en gestimuleerd worden zo lang mogelijk door te spelen. Bijvoorbeeld games als *World of Warcraft* en *League of Legends*. „Jongeren worden daar zo ingezogen dat ze het contact met de echte wereld verliezen.”

Hij noemt dit soort games net zo gevaarlijk als drank of drugs. „Net zoals jongeren in verdovende middelen vluchten, vluchten ze ook in games. Sommige gameverslaafde jongeren kunnen op den duur niet meer normaal sociaal functioneren.”

Casus 5 VMBO BB

Moet ik straks afstappen als ik wil appen? Alles wat je wil weten over het appverbod

Mag ik stilstaand voor een stoplicht een appje sturen? Hoezo geldt het appverbod niet voor voetgangers? En hoe moet ik straks navigeren? Fietsers hebben nog veel vragen over het plan van de minister om per 1 juli 2019 een appverbod op de fiets in te voeren.

De minister wil de verkeersregels volgend jaar aanpassen. Je mag dan op de fiets geen telefoon meer vasthouden. Dat moet de verkeersveiligheid vergroten. Voor fietsers is het een ingrijpende verandering.

Hoe moet ik nu de weg vinden op de fiets?

Als je je telefoon in een houder op je fiets klikt, mag je er wél op kijken. Voor het invoeren van een navigatieadres moet je dan even afstappen.

Mag je je mobiel nog bedienen als je voor een stoplicht stilstaat?

Ja, als je stilstaat mag je je smartphone of andere mobiel apparaat gewoon vasthouden en bedienen.

[terug naar top](#)

